

Gemensam regional inriktning – Kommunala förbud att vistas på särskilt angivna platser.

Den 11 mars trädde en förordning i kraft som ger kommuner rätt att utfärda föreskrifter som förbjuder vistelse i en park, på en badplats eller på någon annan liknande särskilt angiven plats, om det på platsen finns en påtaglig risk för trängsel.

Lagen (2021:4) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19

Förordningen (2021:8) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19

Behov

Aktörerna i Samverkan Stockholmsregionen har identifierat ett behov av att samordna tolkning av lagstiftning och gemensamma rutiner för eventuella beslut om vistelseförbud för att säkerställa önskvärda effekter i form av minskad trängsel och minskad risk för smittspridning samt undvika oönskade konsekvenser som beslut om vistelseförbud utan gemensam tolkning och hantering kan leda till.

Syfte

Denna gemensamma inriktning syftar till:

- Att stödja kommuner Stockholms län i arbetet kopplat till möjligheten att begränsa tillträde till särskilda platser,
- Att skapa rutiner för att kunna dela information mellan aktörer i Samverkan Stockholmsregionen för att kunna förebygga eventuella negativa följdkonsekvenser av ett taget beslut, som tex att trängseln förflyttas till en annan plats.
- Att skapa en grundläggande kunskap kring hur verktyget kan användas för att skapa goda förutsättningar till bedömningar om risk för trängsel och därmed en samordnad hantering för allmänheten.

Övergripande inriktning

Beslut att begränsa tillträde för allmänheten till vissa platser är en kraftfull åtgärd från riksdag och regering. Åtgärden bör därför övervägas först efter att alla andra åtgärder för att begränsa trängsel är beaktade och visat sig vara otillräckliga.

När åtgärden övervägs ska en analys göras för att säkerställa att de positiva effekterna överväger de negativa följd effekterna – exempelvis påverkan på barn och trängsel på andra platser.

När åtgärden övervägs ska formellt samråd ske med Folkhälsomyndigheten och Smittskyddsläkaren. Utöver detta bör även närliggande kommuner och relaterade aktörer såsom tex markägare och lokala polisområdet och kollektivtrafiken för att kunna vidta förberedande och underlättande åtgärder och Länsstyrelsen informeras för att få förutsättningar för en övergripande bild över situationen.

Aktörer

Kommuner i Stockholms län • Kustbevakningen • Länsstyrelsen Stockholm • Försvarsmakten, Mellersta Militärregionen
Polisen Region Stockholm • SOS Alarm • Stockholms hamnar • Stockholms läns landsting
Storstockholms brandförsvaret • Södertörns brandförsvärsförbund • Brandkåren Attunda • Trafikverket

www.samverkanstockholmsregionen.se • e-post: info@samverkanstockholmsregionen.se • twitter: [@samverkan_sthlm](https://twitter.com/samverkan_sthlm)

Åtgärder

Alla aktörer ska

- Genom sin ordinarie verksamhet och sin ordinarie omvärldsbevakning vara uppmärksamma på tecken på trängsel och dela information på lämpligt sätt¹ som kan vara värdefull för övriga aktörer

Kommuner ska:

- Identifiera och analysera vilka platser inom det egna geografiska området där trängsel och därmed ett vistelseförbud kan bli aktuellt.
 - o Följa läget kontinuerligt på de identifierade platserna.
 - o Inventera, planera och vidta mindre ingripande åtgärder för att kunna förebygga och begränsa trängsel - tex avståndsmarkeringar på marken, skriftlig, synlig samt muntlig information om vikten av att hålla avstånd och att följa anvisade regler osv.
- Förbereda kommunikationsmaterial
 - o Om det finns risk för trängsel och beslut om vistelseförbud fattas.
 - o Om beslut om vistelseförbud inte fattas, även fast det förväntas många människor på en plats.
 - o Om vilka alternativa platser som finns tillgängliga.

Kommuner ska om beslut om vistelseförbud övervägs

- Dela information om att vistelseförbud för en viss plats övervägs med övriga aktörer i SSR,² och det lokala polisområdet
- Ta hänsyn till det är en tidskrävande process att fatta ett beslut om vistelseförbud,
- Efter egen analys vara trygga i bedömningen att de positiva effekterna överväger de förväntade negativa följd effekterna av ett beslut.

¹ Detta kan t ex vara i samband med konferens på samordnande forum aktiverat läge Corona eller via epost (info@samverkanstockholmsregionen.se)

² Detta är utöver det lagstadgade samråd med Folkhälsomyndigheten och Smittskyddsläkaren och Polismyndigheten.

Gemensamma principer

Följande grundläggande principer har formats av en mindre arbetsgrupp³ och kan tjäna som ett tankestöd och en fördjupad förståelse till ovanstående inriktning och åtgärder.

Principer för möjligheten att begränsa tillträde till vissa platser

1. Att begränsa människors rörelsefrihet i det allmänna rummet är en kraftfull åtgärd och ska därför användas som en sista åtgärd när övriga åtgärder för att begränsa trängsel är uttömda och åtgärden bedöms ge önskad effekt. **Åtgärden användas på en geografiskt avgränsad plats under en begränsad tidsperiod.**
Utgångspunkten bör vara att förbudet att vistas på en plats bör vara gällande så kort tid som det är möjligt, dock maximalt en månad.⁴
2. **När åtgärden övervägs ska en analys göras mellan den förväntade effekten på trängseln kontra omfattningen av de möjliga negativa effekterna som kan tänkas följa.** Sådana negativa effekter kan till exempel vara att människor väljer att vistas på andra platser där det då riskerar att uppstå trängsel. Exempelvis bör det beaktas att om tillträdet begränsas till en eller flera badplatser under varma dagar, så söker sig människor till ytor inomhus med luftkonditionering, trots att det är bättre att fortsatt vistas utomhus. Bedömningar likt denna görs i samråd med Smittskydd. Ta hänsyn till att det ur ett smittspridningsperspektiv är det bättre att människor befinner sig utomhus än inomhus och att många människor på en plats inte nödvändigtvis betyder att trängsel förekommer.
3. Smittskyddsläkaren bedömer att en handläggningstid på två dagar krävs och Folkhälsomyndigheten har meddelat en handläggningstid på två dagar.
Genomförande av åtgärden kräver en tidsmässig framförhållning.
4. För att ett eventuellt beslut om vistelseförbud ska ha effekt ur ett praktiskt, smittskyddsmässigt och signalmässigt perspektiv så krävs **tydlig kommunikation**, fortsatt observation av läget, tillsyn av efterlevnaden och **konsekvenser av överträdelser**. Möjligheten till att dela ut böter är enligt lagstiftningen given till polisen. Kommunen bör föra dialog med Polismyndigheten för att säkerställa prioritering av resurser så att önskad effekt kan uppnås.

³ Stockholms stad, Nacka kommun, Smittskydd Stockholm, Polisen Region Stockholm samt representanter för samordningskansliet i Samverkan Stockholmsregionen

⁴ Se bilaga 4 – Mall yttrande vistelseförbud till Smittskydd Stockholm gällande tidsangivelser

Förebyggande åtgärder – för att hindra risk för trängsel

Tänkbara åtgärder för att komplettera och förstärka kommunikation/budskap

Bakgrund

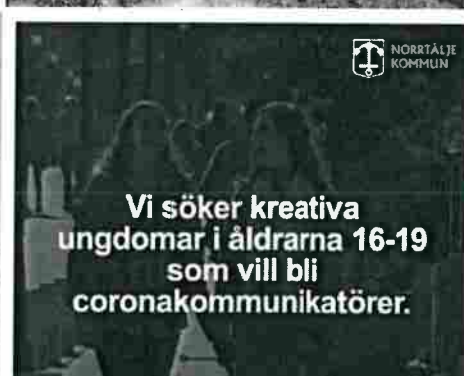
Budskap för att få förståelse för och efterlevnad av råd och rekommendationer har kommunicerats i många olika former sedan förra våren. Information finns kontinuerligt i digitala kanaler, sociala medier, som affischer och informationsblad, i annonser och även som filmer med mera.

Inför senvåren och sommaren 2021 är huvudbudskapen ungefär desamma och bygger på de viktigaste råden: håll avstånd, umgås bara med dina närmaste, stanna hemma om du är sjuk, tvätta händerna, provta dig. Dessa råd innebär i sig att man inte ska umgås på sätt som kan skapa trängsel.

Till skillnad från förra sommaren finns nu lagstiftning och föreskrifter som syftar till att minska trängsel, t ex pandemilagstiftningen, maxantal för allmänna sammankomster osv.

Det är dock en utmaning att få efterlevnad även utomhus, när värmen kommer och människor vill träffas.

De kommunikativa budskapen behöver förstärkas av kompletterande synliga och fysiska åtgärder för att underlätta för invånarna att göra rätt. Redan förra året genomfördes sådana åtgärder, som kan förberedas och användas nu i sommar. Se även sammanställning av exempel

Exempel på åtgärder

- **Skyltning i olika former**

- Flaggor, vimplar, affischer som sätts fast i fasta stolpar och träd (med huvudbudskap)

- Tydlig skyltning vid entre/ingång/park till populära platser, t ex badplatser, parker, kajer om vilka förhållningsregler som gäller:

”Detta gäller i xxx-parken/på den här badplatsen osv. Vi måste alla bidra till att minska riskerna för smittspridning. Så här ska du göra som ” (praktisk information om förhållningsregler, toalettbesök, hur man sätter sig, vad som gäller t ex på bryggan, eller i parken osv)

- Där det är möjligt: skapa märkning/skytning för ”ingång” och ”utgång” för att underlätta flöden, minska köer och minska risk för trängsel.

- **Informationsvärdar på platser med många besökare (frivilliga, ungdomar i sommarjobb osv)**

Förra årets erfarenheter visar att närvaro av myndighets- eller verksamhetsföreträdare, som uppmanade till minskad trängsel, som gav råd om beteende, men som också lyssnade och svarade på frågor, var en framgång.

- Flera kommuner engagerade frivilliga, eller arrangerade detta som sommarjobb till ungdomar

- Region Stockholm i samverkan med Stockholms stad engagerade personer som gick runt med synliga skyltar (sandwich-gubbar), innebar en påminnelse och gav tillfälle till dialog. Dessa kunde även dela ut informationsblad.

- **Väktare på platser med många besökare** (se ovan)

- **Utökning av tillgänglig yta**

Se över platser som har identifierats som tänkbara ”hot spots” – finns möjlighet att utöka ytan?

- **”Avspärningar” och synliga begränsningar som underlättar avstånd och minskar köer**

- Fysiska markeringar, t ex på marken i form av streck, rutor, ringar eller som rep eller andra former av synliga avståndsbarriärer som uppmuntrar och underlättar avstånd och mindre grupper

- Fysiska etableringar (blommor, konst eller liknande) som främjar till distansering

- Kösystem genom fallor eller nummerlappar

- Översyn av tänkbara aktiviteter som kan anordnas genom bokning i förväg (maxantal, några i taget)

- Andra kreativa lösningar för att undvika trängsel och risk för köer (se kommunikationsexempel)

- **Synliga/fysiska/förebyggande åtgärder för parkering, infarter osv**

Sommaren 2020 förde på flera håll med sig parkeringsproblem och även konsekvenser för räddningstjänstens möjligheter att säkra snabb och säker tillgänglighet vid larm och tillbud.

- Förebyggande åtgärder, i form av skyltning, dialog i kommunens kanaler, planering för parkerings-vårdar som kan anvisa till annan plats, kommunikation om alternativa platser för bad/rekreation.

- **Dialog med verksamhetsutövare, särskilt näringsidkare som bedriver sommarverksamheter**

- Dialog inför sommaren. Utskick av brev, stödja verksamhetsutövare med material och underlag för skyltning, ge råd om hur verksamheten kan bedrivas så smittsäkert som möjligt

- **Ge förslag på smittsäkra aktiviteter, och förslag på alternativa platser**

- Underlätta för invånarna att hitta alternativ (till de mest populära platserna). ”det här kan du göra i dag”, ”om det är fullt vid badplats X, här är förslag på vad du kan göra).

- Erbjud aktiviteter för olika målgrupper, t ex ungdomar, för att ge ordnadalternativ till ev spontana aktiviteter, t ex fotbollsmatcher, grillkvällar, kurser, skatedago, digitala fritidsgårdar och chattarsv.

- **Uppmuntra och ge stöd till eget ansvar och till dialog med andra**

Civilkurage kan uppmuntras, men med positiv vinkel: Vi kan hjälpa varandra att orka ett tag till. "Säg till om det blir för trångt, välj en plats en bit bort, säg till om någon kommer lite nära"

Folkhälsomyndigheten

Mall vid begäran om yttrande över kommunala föreskrifter om förbud mot att vistas på särskilt angivna platser

Innan en kommun meddelar föreskrifter om förbud mot att vistas på särskilt angivna platser ska smittskyddsläkaren och Folkhälsomyndigheten ges tillfälle att yttra sig över kommunens förslag. Kommuner som avser att fatta beslut om vistelseförbud ska inkomma med en begäran om yttrande till följande e-postadress. vistelseforbud@folkhalsomyndigheten.se

För att underlätta hanteringen har Folkhälsomyndigheten tagit fram nedanstående mall som kommuner kan välja att fylla i och skicka in till den ovan angivna e-postadressen tillsammans med begäran om yttrande.

Vilken kommun vistelseförbudet avser

Ange kommun:

Plats i kommunen där vistelseförbud ska gälla

Ange plats/platser:

Datum föreskriften träder i kraft

Ange datum:

Datum föreskriften upphör

Ange datum:

Skäl till varför det finns en påtaglig risk för trängsel på platsen

Ange skäl:

Ange om kommunen redan har gällande vistelseförbud på andra platser

Ange plats/platser:

Har kommunen beaktat konsekvenser för barnets bästa och folkhälsan

Beskrivning:

Dnr:

Yttrande om vistelseförbud

Formalia

- Begäran om yttrande ska ha inkommit till regionalt smittskydd minst 2 arbetsdagar innan beslut ska tas
- Kommunens beslut bör gälla max 1 månad i taget
- Beslutet som tas av kommunen ska skickas in till Smittskydd
- Datum/längden på vistelseförbudet ska medfölja begäran om yttrande
- Smittskyddsläkaren gör prövning om trängsel och risk för smittspridning på aktuell plats och ingen bedömning om kommunens beslut är i linje med gällande lagstiftning.

Innehåll i yttrandet

Smittskyddsläkarens bedömning av epidemiologisk situation i kommunen/regionen:

Bedömning om risk för trängsel på den aktuella platsen?

Är längden på vistelseförbudet proportionerligt utifrån det epidemiologiska läget?

Är barnets bästa bedömt i förhållande till åtgärden?

Avstyrker eller tillstyrker Regional smittskyddsläkare förslaget?

Datum

Underskrift

Smittskydd Stockholm
Box 6909
102 39 Stockholm

Telefon: 08-123 143 00
Fax: 08-123 143 01
E-post: registrator@smittskyddstockholm.se

Säte: Stockholm
Org.nr: 232100-0016
www.smittskyddstockholm.se

Besök oss: Tomtebodavägen 12 A.